

תוכן ענינים

בדין בפנ"כ ובפנ"ח בשליח לקבלה ובפלוגתת הרמב"ם והראב"ד גבי קיום הגט (ב.)	סימן א
בדין טענת מזויף וטענין מזויף בשטרי ממון וגט (ב.)	סימן ב
בדין טענין פרוע מיגו דמזויף ובענין ריעותא דנפילה בשטר (ב.)	סימן ג
בדין אתיוהו בי תרי (ב:)	סימן ד
בגדרי נאמנות ע"א ובמקום איתחזק ודבשב"ע (ב:)	סימן ה
בדין עדות שנים באיתחזק ובדשב"ע (ב:)	סימן ו
בדין נחקרה לענין לשמה בגט (ג.)	סימן ז
בענין ערעור הבעל (ג.)	סימן ח
בדין עידי מסירה כרתי - ומה דין ע"ח לבד (ד.)	סימן ט
בדין עד"ח לר"א בפלוגתת התוס' והרי"ף והמסתעף (ד.)	סימן י
בדין מזויף מתוכו בחתימה שלא לשמה (ד.)	סימן יא
בגדר דין עדים לקיומי בגט ובגדר כתב ידו (ג:)	סימן יב
בדין בפ"נ ובפ"נ וקיום שטרות מפי הכתב (ה.)	סימן יג
בדין פלגינן דיבורא (ח:)	סימן יד
בדין פלגינן בקיום השטר (ח:)	סימן טו
עוד בדין פלגינן בביאור דברי הרמב"ן בקרוב שהביא גט אשה ובדברי הירושלמי בשטר של ב' בנ"א (ח:)	סימן טז
בדין מדרש כתובה (ט.)	סימן יז
בגדר שטרי ערכאות (י:)	סימן יח
עוד בשטרי ערכאות ומסתעף בגדר כתיבת השטר לד' ר"א ובגדר פסול מזויף מתוכו בעכו"ם ועוד (י:)	סימן יט
בגדר דין זכין בגט שחרור (יא:)	סימן כ
בגדר זכיה - ובדין תופס לבע"ח ודין שלוחו של בעל הממון (יא:)	סימן כא

חבורות

תוכן ענינים

קובץ

סימן כב	בדין תופס לבע"ח במקום שחב לאחרים וביאור שי' רש"י דזכיה בגט שחרור היא רק לענין חזרה (יא:)	קטו
סימן כג	בגדר מיגו דזכי לנפשיה זכי לחבריה (יב.)	קכ
סימן כד	בגדר קנין מעמד שלשתן במלוה ובפיקדון (יג:)	קכו

מסכת גיטין

פרק המביא גט

סימן א

בדין בפנ"כ ובפנ"ח בשליח לקבלה ובפלוגת הרמב"ם והראב"ד גבי קיום הגט

א

ב' דרכים מ"ט בשליח קבלה אי"צ לומר בפנ"כ
והנפק"מ ביניהם.

מתני' המביא גט ממדה"י צריך שיאמר בפני
נכתב ובפני נחתם וכ' רש"י ד"ה צריך
דשליח זה היינו שהבעל עשאו שליח להולכה
משמע דבשליח לקבלה אי"צ שיאמר בפנ"כ
ובפנ"ח וכ"כ הר"ן בדעת רש"י וכ' עוד בטעם
ובמקור הדבר דהטעם משום דמעיקר הדין לא
חיישינן למזוייף אלא שתקנו רבנן שמא יבא
הבעל ויערער אך כ"ז הוא היכא דמסר לשליח
להולכה דעדיין לא גמר בדעתו לגרש דידוע הוא
דאין הגט חל עד שיגיע ליד האשה משא"כ
בשליח לקבלה דמיד עם מסירת הגט ליד
השליח חלים הגירושין בזה ודאי דגמר בדעתו
לגרש ולא חיישינן שיערער.

ומקור הדבר הוא מגמ' לקמן כד. דאיתא שם
במשנה האשה עצמה מביאה גיטה
ובלבד שתאמר בפנ"כ ובפנ"ח והק' בגמ' אשה
מכי מטי גיטה לידה איגרשה לה משמע דאחר

הגירושין אי"צ לומר בפנ"כ ובפנ"ח והנה ברש"י
שם ד"ה איגרשה לה כ' וז"ל ואי בעיא למיקליה
לגט מגורשת היא ואינה צריכה להביאו בפנינו
אלא לראיה בעלמא ולמה לה לומר בפני נכתב
הא לאו שליח היא ואם כד' הר"ן דהסברא היא
דבשליח לקבלה גמר בדעתו לגרש העיקר חסר
מד' רש"י שם.

ויש' שביארו (כ"נ שכ' המהר"ם שיף) דהמקור
לחלק בין שליח להולכה לשליח לקבלה
הוא מהגמ' לקמן ה: דמבו' דרבנן קבעו תקנה זו
כמטבע בגירושין ומשו"ה אם לא אמר השליח
בפנ"כ ובפנ"ח לר"מ הולד ממזר דס"ל דכל
המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגירושין הולד
ממזר וא"כ כ"ז הוא בשעת הגירושין משא"כ
לאחר הגירושין ל"ש לתקן דהשליח לקבלה
יאמר כן דכבר נתגרשה וטעם זה מתיישב בד'
רש"י לקמן כד דכ' דהגט אינו אלא ראייה
בעלמא.

והק' הפנ"י דהא ניחא אי תקנה זו אינה מעיקר
הדין אלא שחששו שמא יבא הבעל

נתכון לזכות בגט או שהאדון נתן הגט ע"מ שלא יזכה לעבד ודוחק לומר כן דכל תקנה זו של אמירת בפנ"כ בגט שחרור שייכא רק במקרים אלו.

ויש נפק"מ בטעם החילוק בין שליח להולכה לשליח לקבלה דהנה שיטת רש"י לקמן ט' דכל זכית השליח בגט שחרור הוא לענין שלא יוכל האדון לחזור בו אך אין העבד משתחרר בזה ודבריו צ"ב, אך מ"מ יל"ע איך נדיינא להאי דינא דמחד הוה קבלה בהא דאין האדון יכול לחזור ומאידך הוה להולכה דהא עדיין לא נשתחרר העבד דלד' הר"ן דתליא בגמירות דעתו א"כ הכא איכא גמירות דעת כיון דמשעה שהגט שחרור ביד שליח אינו יכול לחזור בו ולא נחשוש שמא יבוא האדון ויערער אך א"נ דהסברא בשליח לקבלה היא משום דכבר חלו הגירושין או דהסברא משום דבחזקת מגורשת היא א"כ הכא דעדיין לא נשתחרר יהיה דינו כשליח להולכה ויעוי' בתוס' שם שכ' דרש"י חזר בו וס"ל דלהלכה שחרור העבד נגמר מיד כשבא גט ליד שליח וא"כ ל"ש נפק"מ זו.

ויש לתרץ קו' הפנ"י עפ"י דבריו דהסברא היא דכל מה דתקנו הוא שהאשה לא תקבל גיטה עד שיאמר בפנ"כ ובפנ"ח אך אם כבר קבלה אין מוציאין מידה משום החשש שמא יערער הבעל דאפ' לחלק בין שליח לקבלה בגט דהוא חשיב יד האשה ממש וחלו הגירושין כמו שהגיע ביד האשה לבין שליח האדון דהעבד משתחרר רק מדין זכין כשבא גט ליד שליח ואי"ז ממש שליח דעבד וממילא גבי זה שייך

ויערער דגבי זה שייך לחלק בסברא בין שליח להולכה לשליח לקבלה אך רש"י בע"ב כ' ד"ה ורבנן דלמיחש מילתא הצריכו רבנן שיאמר השליח בפנ"כ דשמא הגט נכתב שלא לשמה וכגון דנכתב הגט בשביל חבירו שקרוי כשמו והיינו דרבנן חששו לזה ולא שחששו שמא יערער כן הבעל וא"כ קשה דמ"ש לחלק גבי חשש לשמה ולומר דשליח לקבלה ל"צ לומר בפנ"כ ובפנ"ח.

וב' לתרץ דכיון דכל תקנה זו היא חשש שמא וכו' אפ"ל דכל התקנה היא למנוע שלא יחול הגט כל עוד לא הוסר חשש זה אך אם כבר חל הגט ונתגרשה האשה לא פסלינן לגט ומוציאין אותו מיד האשה משום חשש זה ונראה כן מד' הרמב"ם דס"ל כרש"י דפסק הדין (פי"ב מהל' גירושין ה"ב) דאין האשה צריכה לומר בפנ"כ אם הגט בידה כיון דנעשו כמי שנחקרה עדותן בבי"ד והגט בחזקתו ומשמע ג"כ דמשום הסברא דאין פוסלינן הגט שמא יערער פסק כן הרמב"ם וזהו שכ' רש"י הא לאו שליח היא דדוקא אם הגט ביד השליח מונעין האשה מלקבל גיטה אך אם כבר קבלה גיטה לא נוציא מידה משום חשש זה.

עוה"ק בפנ"י דלקמן במשנה בדף ט. מבוי' דשזין גיטי נשים לשחרורי עבדים דתקנו כן אף בגט שחרור והתם קיי"ל כרבנן דכשהגיע גט ליד שליח מיד נשתחרר העבד כיון דזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו וא"כ כל שליח הוי שליח לקבלה והיכי משכחת לה תקנת בפנ"כ ובפנ"ח, ואפ' לאוקמי בגונא שלא

דלאחר גירושין ל"צ לומר בפנ"כ וכ' הריטב"א דפי' הגמ' הוא להיפך דלא יהני שתאמר בפנ"כ דאינה נאמנת וכל מה דהאמינו הוא לשליח להולכה אבל שליח לקבלה כאשר דמי דכבר עשה שליחותו.

ועוד ילה"ק לשיטתם מהא דאיתא לקמן ט. דתקנה זו שייכא אף בגט שחרור והרי התם מיד כשמגיע הגט ליד השליח נשתחרר העבד דמהני מדין זכין וא"כ כל שליח הוא לקבלה ומדוע האמינוהו שיאמר בפנ"כ ובמו שהק' הפנ"י על הרמב"ם דלשיטתו לא בעינן לומר בפנ"כ וכ' ואולי ממנ"פ יהיה נאמן מדין שליח להולכה אם לא נאמינו מדין שליח לקבלה.

ג

ביאור דברי הראב"ד

ועי' בלשון הראב"ד בסוף דבריו דכ' דאין להתיר איסור א"א בלי קיום הגט ומשמע דס"ל דחיישין לזיוף ותמוה דהא תנן במתני' דידן המביא גט בא"י אינו צריך שיאמר בפנ"כ ובפנ"כ וכ' הראשונים לבאר דמב' במשנה דלא חיישין לזיוף ובתוס' כ' דהוא משום דהקילו בה רבנן משום עיגונא ושאר כ' דמשום דאין האשה ממונו של בעל ולש' הרמב"ם (פ"ז משם הכ"ד) דאין דיני האיסורין כדיני הממונות היינו דבאיסורין לא חייש' לזיוף עכ"פ קשה על הראב"ד דמדוע אין להתיר איסור א"א והא לא חייש' לזיוף ואין יפרש משנתנו.

עדיין לומר דתקנו שלא יביא גט שחרור לעבד עד שיאמר בפנ"כ וכ'.

ב

בד' הראשונים דבשליח קבלה גם תקנו לומר בפנ"כ, ביאור דבריהם.

והנה הרבה ראשונים חולקים בדבר (הראב"ד בהשגותיו על הרמב"ם שם ועוד) וס"ל דאף בשליח קבלה בעינן שיאמר בפנ"כ ובפנ"ח דעדיין יש לחשוש שמא יבא הבעל ויערער ולא חילקו בין קודם גירושין ללאחר גירושין ולכא' יש להק' עליהם מהגמ' לקמן ה: דמב' דתקנו שיהא מטבע בגירושין וזה ל"ש לאחר שחלו הגירושין ובהכרח צ"ל דיש ב' דינים בתקנה זו הא' דטבעו חכמים שיאמר קודם שמביא הגט ביד האשה בפנ"כ ותקנו עוד דאף אחר הגירושין חייש' שיערער הבעל וצריך שיאמר בפנ"כ וכ'.

ומפורש כן בד' הראשונים (רש"י רמב"ן לקמן פ"ו ועוד) דיש ב' דינים דכ' דמה דמב' בגמ' דהחסרון מצד מטבע שטבעו חכמים הוא דוקא אם לבסוף אמר בפנ"כ אך אם לא אמר כלל החסרון הוא מעיקר הדין ואף בלא הדין דכל המשנה וכ' וחזי' דאיכא עוד דין דגט שלא נתקיים ע"י השליח לא סמכינן עליה ונפק"מ דעל דין זה לא יאמר ר"מ דהולד ממזר דל"ש כל המשנה וכ' לאחר הגירושין.

ולשיטת הראב"ד וסיעתו דכל גט בעי קיום ילה"ק מהגמ' לקמן כד. דאמרי' אשה מכי מטי גיטה לידה איגרשה לה דמשמע